

SINIF ÖĞRETMENLERİ VE MÜZİK: KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK MÜZİK DERSLERİNDE YAPILAN UYGULAMALAR

Songül PEKTAŞ

Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, songul.pektas@amasya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3824-1518

Gamze ÇANAÇA

Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, gamzecanaca.60@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3578-631X

Pektas, Songül ve Çanaça, Gamze. "Sınıf Öğretmenleri ve Müzik: Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Müzik Derslerinde Yapılan Uygulamalar". idil, 106 (2023 Haziran): s. 809–821. doi: 10.7816/idil-12-106-11

ÖZ

Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik kullandıkları uygulamalar ve uyarlamalar belirlenmiş, öğretmen görüşleri ve önerileri araştırılmıştır. Çalışma nitel araştırma olarak gerçekleştirilmiş olup veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma Nevşehir ilinde görev yapan sınıf öğretmenleriyle 2022-2023 öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 20 gönüllü öğretmen katılmıştır. Yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular sekiz temada sunulmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara bakıldığında, öğretmenlerin büyük bir kısmının lisans eğitimi süresince kaynaştırma eğitimi almadıkları görülmektedir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin başarısını etkileyen etmenleri; öğretmen tutumu, diğer öğrenciler ile etkileşim, veli ile iş birliği, müzik programının yapısı ve öğrencinin engel durumu olarak belirtmişlerdir. Öğretmenler, müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik uygulanabilecek ritim içerikli çalışmalar, drama etkinlikleri ve şarkı öğretimine dayalı etkinlikler önermişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Müzik dersi, sınıf öğretmeni, kaynaştırma öğrencisi

Makale Bilgisi:

Geliş: 2 Mart 2023

Düzeltilme: 29 Nisan 2023

Kabul: 28 Mayıs 2023

Giriş

Bireylerin yaşamlarında karşılarına çıkan problemleri aşabilecek konuma gelmeleri ve hayatlarını düzenli ve anlaşılır bir konuma getirebilmeleri kaliteli bir eğitim almaları ile gerçekleşir. Eğitim ilerler ve insan yaşamı boyunca devam eder. Eğitim bireyde pozitif değişimler sağlar. Değişime uğrayan bireyler toplumun gelişmesine ve değişmesine katkı sağlar. Eğitim, bireylerin kişisel gelişimini, meslek seçimini, içerisinde bulunduğu toplumla uyum içerisinde olmayı kolaylaştırması gibi pek çok açıdan getirileri olan bir süreçtir. Son olarak eğitim, ayırım yapılmaksızın tüm insanların en doğal hakkıdır.

Kaynaştırma öğrencileri, bedensel, sosyal ve ruhsal yönden normal gelişimli akranlarına göre farklılıkları olan, bu nedenle de normal eğitim ve öğretim görmeyen, sadece özel eğitimden fayda gören ve özel desteğe ihtiyaç duyan bireylerdir (Baykoç-Dönmez, 2011). Kaynaştırma, geniş anlamı ile kaynaştırma öğrencileri ile normal gelişen akranlarıyla beraber eğitim ve öğretimden yararlanma fırsatı sağlayan bir model olarak karşımıza çıkmaktadır. (Akt. Sucuoğlu ve Bakkaloğlu, 2015). Kaynaştırma yöntemi ile eğitim, engeli nedeniyle özel gereksinimli öğrencilerin akranlarıyla beraber eğitim almaları olarak tanımlanır (Sucuoğlu, 2004). Günümüzde kaynaştırma eğitimi için "bütünleştirme" (inclusion) terimi kullanılmaktadır. Bütünleştirme 'ye göre tüm okullarda kaynaştırma yapılabilmektedir ve tüm okullar birbirinden farklı özel gereksinimli öğrenciler için çeşitli değişiklikler yaparlar. Bütünleştirme anlayışına göre okullar, akranlarına göre farklılıkları olan öğrencilere uyum sağlaması gerekli olan yerlerdir. Kaynaştırma yoluyla eğitimin amacı öğrencileri akranları ile arasındaki farklılığı ortadan kaldırmak değil, çocuğun, ihtiyaçlarını, ilgisini ve yeteneklerini doğru şekilde kullanabilmesine yardım etmek, içerisinde bulunduğu topluma uyum sağlamasını kolaylaştırmaktır. Demokratik ve insancıl anlayışa bağlı olarak gelişen sürece bakıldığında, kaynaştırma öğrencilerinin normalleştirme süreci içinde akranlarıyla beraber eğitim almasına kaynaştırma eğitim uygulamalarıyla birlikte etkili bir çaba gösterilmektedir. Kaynaştırma öğrencisinin normal gelişim gösteren akranlarıyla beraber eğitim ortamında yer almasına özen göstermek eksik kalmakta, kaynaştırma eğitimine ilişkin uygulamalar, belirlenen ilkeler doğrultusunda gerçekleştirildiğinde başarılı olmakla birlikte öğrenciye çok daha fazla yaşam tecrübesi kazandırır (MEB, 2010). Özel gereksinimli öğrencilere yönelik eğitimde yapılan uyarlamalar 1970'lerde "Tüm Engelliler İçin Eğitim Yasası" ile ABD'de ortaya çıkmış ve buradan dünyanın farklı yerlerinde bulunan ülkelerde farklı yasalarla kendini göstermiştir. 1983 yılında, 2916 sayılı "Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu" ile kaynaştırma uygulamaları Türkiye'de de başlamıştır. 1997'de 573 sayılı "Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ve 2000 yılında "Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği" ile uygulamalar ile devam etmiştir. Özel gereksinimli çocuklar için en kapsamlı düzenlemeler, 1997'de 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'dir (Sucuoğlu ve Kargın, 2010). Kanun Hükmünde Kararname'nin 12. maddesinde kaynaştırma "Özel gereksinimli bireylerin diğer akranlarıyla etkileşim halinde olmalarını sağlamak ve eğitimin gerektirdiği amaçları üst seviyede sağlamak amacıyla ortaya çıkarılmış eğitim ortamları" olarak belirtilmiştir (Kuz, 2001). Özel gereksinimli öğrenciler için en az kısıtlayıcı eğitim ortamı, normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte eğitimden yararlandıkları sınıf, yani kaynaştırma sınıfıdır (MEB, 2010). En az kısıtlayıcı eğitim ortamı, 2006'da Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde "en az sınırlandırılmış eğitim ortamı" olarak belirtilmiş, toplumla kaynaşmasını sağlayan, bireysel ve sosyal alanlarda ve akademik alanda gelişmesine yardımcı olan özel eğitime ihtiyaç duymayan akranlarıyla birlikte eğitim görmesine yardımcı olan en uygun eğitim ortamı" şeklinde tanımlanmıştır. 2017/28 sayılı "Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Uygulamaları" adlı genelgede "kaynaştırma/bütünleştirme eğitiminin amacı; normal gelişim göstermeyen bireylerin çeşitli tür ve kademedeki bireylerle etkileşim içinde olmalarını ve eğitimin amaçlarını başarılı ve doğru bir şekilde gerçekleştirebilmelerine yardımcı olmaktır. Belirtilen amaçlar doğrultusunda özel gereksinimli öğrenciler, bütünleştirme sayesinde eğitimlerini, özel eğitime ihtiyaç duymayan akranlarıyla beraber aynı sınıf içerisinde tam zamanlı özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak gerçekleştirebilirler. Millî Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu istatistiklere bakıldığında, ülkemizde kaynaştırma eğitimine dâhil olan öğrenci sayısının giderek arttığı görülmektedir. Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir şekilde devam edebilmesi birden fazla değişkene bağlıdır. Kaynaştırma öğrencileri, öğretmen, aile, yöneticiler, normal gelişim gösteren öğrenciler, öğretim ortamı bu değişkenler arasındadır. Kaynaştırma eğitiminin başarılı bir şekilde devam edebilmesi tüm öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek, öğrenmeleri kolaylaştıracak şekilde eğitim görülen sınıflarda düzenlemelerin yapılmasıdır. Sınıf öğretmenin kaynaştırma eğitimine ilişkin sadece olumlu bir tutuma sahip olması yeterli olmamakta, sınıfın fiziksel ortamını, öğretim programını, yöntem ve araçları farklılık gösteren ihtiyaçlara uygun hale getirme ve başarılı bir sınıf yönetimi gerçekleştirme açısından bilgi ve becerilere sahip olmalıdır. Kaynaştırma öğrencisine sahip öğretmenlerin, öğrencinin engel durumuna, ilgi ve ihtiyaçlarına, yeteneklerine uygun biçimde öğretim içeriğinin öğrencilere sunumu, materyallerin öğrenciye uygun biçimde uyarlanması kaynaştırma eğitiminin başarılı olmasında oldukça etkilidir. Öğretimsel

uyarlamalar; kaynaştırma öğrencilerinin engel durumuna uygun olarak materyallerin kullanılması, öğrencinin derse aktif katılımlarının sağlanması çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerde uyarlamaların yapılmasıdır. Sınıf öğretmenleri öğretim programında yer alan etkinliklere ilişkin hazırlık yaparken ve öğretim amaçlarını belirlerken öğrencisini iyi tanımalı, ilgi ve ihtiyaçlarını, hazır bulunuşluklarına dikkat etmelidir (Çakır-Doğan, 2011).

Müzik dersi, öğrencilere farklı alanlarda beceri kazandırmada ve sahip oldukları becerileri geliştirmede etkili olduğu kadar özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler üzerinde de oldukça etkilidir. Eğitsel müzik öğretimi, bireylere eğitim vermek için yürütülen müzik eğitimine denilmektedir. Müziğin toplumsal ve kültürel faydası ile etkileme görevi ancak eğitsel müzik öğretimi yolu ile ilköğretimde yönlendirilebilir (Yazıcı, 2012: 187). Eğitsel olan, sistematik, bilinçli bireyler tarafından yapılan müzik eğitimi öğrencilerin yaratıcılığını, zekâ ve bilişsel gelişimini etkilemektedir. Çağdaş eğitim anlayışının göz ardı edilemeyen unsurlarından biri olan müzik eğitiminin amaçları içerisinde; yetenekleri ve zekâyı üst düzey geliştirmek ve yetkinleştirmek vardır (Şendurur ve Barış, 2002). Müzik dersleri öğrenciler arası iletişimin yoğun olduğu, bireysel ve grup çalışmalarına imkân sağlayan, kendilerini rahat bir şekilde ifade etmelerine imkân veren aynı zamanda gerek normal gelişim gösteren öğrenciler için olsun gerekse kaynaştırma öğrencileri için olsun birçok gelişim alanlarını destekleyen önemli bir derstir (Güven, 2011). Özellikle kaynaştırma öğrencilerinin, sınıf içerisinde iletişim kurmasında ve akran/sosyal kabulünde önemli rol oynar. Yapılan araştırmalar kaynaştırma öğrencilerinin okullardaki sosyal kabul oranının oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Kaynaştırma öğrencileri ile yapılan etkili müzik dersleri, sınıf içerisinde birlikteliğin sağlanmasına, daha samimi bir ortam yaratılmasına olanak vererek bu oranın artmasını sağlayabilmektedir (Tekgül, 2020). Zihinsel yetersizliği bulunan bireylerde müzik dersleri, müzikal anlamda gelişim sağlamaktan ziyade kendilerini ifade etmelerini sağlamada bir araç olarak kullanılmaktadır. Doğru bir şekilde ortaya konulmuş müzik eğitim programıyla, öğrenciler hayatın anlamını, kendi problemleri ile yüzleşmeyi ve gidermeyi, bilim, sanat, sağlık ve daha birçok alana karşı ilgi duyabilmeyi öğrenirler (Çilden, 2001: 4). Bundan dolayı kaynaştırma öğrencileri müzik dersinin, müzik etkinliklerinin sağladığı bu olumlu kazanımlardan faydalanmalıdırlar. Macar müzik eğitimcisi Zoltan Kodaly, *“Eskiden çocuğun müzik eğitimi doğumdan dokuz ay önce başlamalıdır diye düşünürdüm. Şimdi aynı kanaatte değilim; çocukların müzik eğitimi annenin doğumundan dokuz ay önce başlamalıdır”* sözüyle müziğin önemini, sağlıklı bir ruhun ve kişiliğin müzik eğitimi ile mümkün olabileceğini, her insanın müzik eğitimi alması gerektiğini vurgulamaktadır. İnsan ruhunu etkileyen en önemli sanatın müzik olduğu bilinmektedir. Bireyler, müziğin etkisinden olumlu ya da olumsuz olarak etkilenebilmektedir. Her ne şekilde etkilenselerse etkilensinler bireyler müzikle iç içe olmalı ve yaşamın her döneminde yer almalıdırlar.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine kullandıkları uygulamalar ve uyarlamaların belirlenmesi, öğretmen görüşlerinin ve önerilerinin alınmasıdır. Bu amaç doğrultusunda “Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilere yönelik müzik derslerinde yaptıkları uygulamalar ve uyarlamalar nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Aşağıda yer alan sorulara yanıt aranmıştır:

1. Kaynaştırma öğrencilerine yönelik lisans eğitiminiz süresince herhangi bir ders aldınız mı?
2. Müzik derslerinde diğer öğrenciler ve kaynaştırma öğrencileri arasındaki uyumu nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerinin başarı durumlarını etkileyen etmenler sizce neler olabilir?
4. Kaynaştırma öğrencilerine yönelik müzik derslerinde kullandığınız yöntem ve araçlar nelerdir?
5. Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencisi için yaptığımız öğrenme alanındaki (fiziki ortam) düzenlemeler nelerdir?
6. Kaynaştırma öğrencilerine verilen müzik eğitiminde karşılaştığınız problemler nelerdir ve bu problemlere ilişkin getirdiğiniz çözüm önerileri nelerdir?
7. Müzik derslerinin kaynaştırma öğrencisine sağladığı avantajlar nelerdir?
8. Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik uygulanabilecek ne tür etkinlikler önerebilirsiniz?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin görüşleri ve önerileri nitel araştırma yöntemiyle ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Nitel araştırmalar nitel veri toplama teknikleri yani gözlem, görüşme ve doküman analizi vb. kullanıldığı, olayların gerçekleştiği ortamda totaliter bir şekilde ortaya konduğu araştırmalardır. Nitel araştırmaların amaçlarından biri araştırmaya katılan kişilerin idrak ve tecrübelerinin açığa çıkarılmasıdır (Fraenkel ve Wallen, 2006; Miles ve Huberman, 1994; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Verilerin elde edilmesi ve açıklama kısımlarında olgu bilim deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, Nevşehir ilinde görev yapan sınıf öğretmenleriyle 2022-2023 öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 20 öğretmen kendi istekleri ile katılmıştır. Araştırma çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo.1’ de gösterilmektedir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Demografik Özellikler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Mesleki	Kıdem	Okutulan Sınıf Düzeyi
Ö1	Erkek	54	33	2	
Ö2	Erkek	50	29	2	
Ö3	Kadın	41	16	3	
Ö4	Erkek	48	25	3	
Ö5	Kadın	37	14		Özel Eğitim Sınıfı
Ö6	Kadın	52	27	4	
Ö7	Erkek	40	17	4	
Ö8	Kadın	36	13	2	
Ö9	Erkek	45	18	3	
Ö10	Erkek	42	17	2	
Ö11	Erkek	42	18	2	
Ö12	Kadın	35	11	4	
Ö13	Kadın	22	2	4	
Ö14	Kadın	22	2	1	
Ö15	Kadın	38	17	3	
Ö16	Kadın	38	17	4	
Ö17	Erkek	50	25	3	
Ö18	Erkek	49	21	4	
Ö19	Kadın	52	27	2	
Ö20	Erkek	47	22	3	

Verilerin Toplanması

Araştırma öncesinde, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu'ndan 01.02.2023 tarihinde, çalışmanın etik onayı alınmıştır. Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerine özgü müzik derslerinde yaptıkları uygulamaları ortaya çıkarmak amacıyla, araştırmacılar tarafından hazırlanan 8 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme, karşılıklı olarak konuşmaya dayalı olan bir veri toplama aracıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Olgu desenli araştırmalarda, araştırmaya dâhil olanların olguyu ne şekilde anladıkları, tanımlama yaptıkları ve olgu hakkında ne düşündükleri önemlidir (Patton, 2002). Bu amaçla bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmaya dâhil olan öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler yapılmış, yapılan görüşmeler katılımcıların izniyle ses kaydına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada, verilerin analiz edilmesinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Betimsel analiz yönteminde, ulaşılan veriler daha önce belirlenmiş olan temalara göre düzenlenir. Araştırmaya dâhil olan kişilerden hareketle elde edilen veriler, hiçbir oynama ya da düzenleme yapılmadan olduğu halde yazıya aktarılır. Betimsel analiz ile ulaşılan veriler analiz edilirken dört aşama takip edilir. Birinci aşamada araştırma sorularından hareketle veri çözümlemesi için sınırlar oluşturulur ve sınırlara göre ulaşılan verilerin, hangi tema altında yer alacağı belirlenir. İkinci aşamada oluşturulan sınırlar ışığında veriler çıkarılır ve düzenlemeler yapılır. Üçüncü aşamada, elde edilen veriler doğrudan alıntılar ile dayanak sağlanır. Verilerin anlaşılır bir dille verilmesine ve tekrara düşülmemesine dikkat edilir. Son olarak dördüncü aşamada ise bulgular kısmı açıklanır ve anlam kazandırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik müzik derslerinde yaptıkları uygulamalar ve uyarlamalar hakkındaki görüşlerini ve önerilerini belirlemek amacıyla hazırlanan görüşme formu öğretmenlere sorulmuş ve elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur. Elde edilen bulgular 8 tema altında toplanmıştır. Katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3... şeklinde kodlanarak sunulmuştur.

1-Sınıf öğretmenlerinin lisans eğitimi süresinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik ders alma durumları

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen "Kaynaştırma öğrencilerine yönelik lisans eğitiminiz süresince herhangi bir ders aldınız mı?" sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin alt temalar Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik ders alma durumlarına ilişkin bulgular

Görüşler	f	%
Evet	9	45
Hayır	11	55

Tablo 2' de yer alan veriler incelendiğinde öğretmenlerin %45'i (9 kişi) lisans eğitimi süresince kaynaştırma öğrencilerine yönelik ders aldıklarını, öğretmenlerin %55' inin (11 kişi) ise lisans eğitimi süresince kaynaştırma öğrencilerine yönelik herhangi bir ders almadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

Ö1: "Almadım (meslek derslerinde konu olarak işlendi)"

Ö2: "Lisans eğitimi tamamladıktan sonra eğitim aldım"

Ö20: " Evet özel eğitim ve kaynaştırma dersi aldım "

Ö16: "Özel eğitim semineri aldım"

2- Müzik derslerinde diğer öğrenciler ve kaynaştırma öğrencileri arasındaki uyum

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen "Müzik derslerinde diğer öğrenciler ve kaynaştırma öğrencileri arasındaki uyumu nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin alt temalar Tablo 3' de verilmiştir.

Tablo 3. Diğer öğrenciler ve kaynaştırma öğrencileri arasındaki uyuma ilişkin bulgular

Görüşler	f	%
Uyum problemi yaşanmaktadır	10	50
Uyum problemi yaşanmamaktadır.	10	50

Tablo 3' de yer alan veriler incelendiğinde öğretmenlerin %50'si (10 kişi) müzik derslerinde diğer öğrenciler ile kaynaştırma öğrencileri arasında uyum problemi yaşandığını belirtirken %50'si (10 kişi) müzik derslerinde diğer öğrenciler ile kaynaştırma öğrencileri arasında uyum problemi yaşanmadığını belirtmiştir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin sayılarının birbirine eşit olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

Ö1: "Diğer derslerde gösterdikleri uyumsuzluk kadar değil. Daha katılımcılar"

Ö4: "Diğer öğrencilerim ile kaynaştırma öğrencim arasındaki uyum çok güzel öğrencim derste nasıl davranması gerektiğini biliyor ve diğer arkadaşlarına uyum sağlıyor"

Ö5: "Uyum problemi yaşıyoruz. Özellikle şarkı söylerken kaynaştırma öğrencisi kendisini kontrol etmekte zorlanıyor ve bu da diğer öğrencilerimi rahatsız ediyor"

Ö6: "Uyum problemi yaşıyor. Kaynaştırma öğrencime daha fazla ilgi gösterdiğimde diğer öğrencilerim tarafından bir süre sonra kaynaştırma öğrencimden rahatsız oldukları şeklinde şikâyet alabiliyorum"

Ö7: "Herhangi bir uyum problemi yaşamıyoruz. Diğer öğrenciler kaynaştırma öğrencisine yardım ediyor onun da derse katılımını sağlıyorlar"

Ö13: "Diğer öğrenciler ve kaynaştırma öğrencim arasındaki uyuma ilişkin problem yaşıyoruz."

Ö11: "Öğrenciler arasındaki uyum çok iyi. Yardımlaşma ve dayanışmaya dayalı bir sınıf atmosferi içerisinde dersimizi işliyoruz."

Ö16: "Uyum problemi var. Olumsuzluklar yaşıyor".

Ö19: "(...) Uyum problemi yaşıyor. Diğer öğrenciler kaynaştırma öğrencisinin derste performansından dolayı onu eleştirebiliyorlar"

3- Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerinin başarı durumlarını etkileyen etmenler

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen "Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerinin başarı durumlarını etkileyen etmenler sizce ne olabilir?" sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin alt temalar Tablo 4' de verilmiştir.

Tablo 4. Kaynaştırma öğrencilerinin başarı durumlarını etkileyen etmenlere ilişkin bulgular

Görüşler	f	%
Öğretmen tutumu	3	15
Diğer öğrenciler ile etkileşim	5	25
Veli ile iş birliği	4	20
Müzik programının yapısı	4	20
Öğrencinin engel durumu	7	35
Alışma ve tekrar	4	20
Öğretmenin kaynaştırma ile ilgili bilgisi	2	10

Tablo 4' de yer alan veriler incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin en çok başarı durumunu etkileyen etmenlerin başında öğrencinin engel durumunun geldiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

Ö3: "Öğretmenin öğrenciye karşı göstermiş olduğu tutum ve tavırlar çok önemli. Öğretmen öğrenciye karşı olumlu bir tutum takınırsa öğrenci başarısı da bu yönde artıyor."

Ö9: "Öğrenci engel durumu ve düzeyi başarı durumu etkileyen etmenlerin başında gelir."

Ö7: "Ailenin öğretmen ile iş birliği çok önemli. Eğitim evde de devam etmeli, öğrenci ile ne kadar çok ilgilenirse çocuğun derse karşı bakış açısı olumlu oluyor."

Ö12: "Sınıftaki öğrencilerin kaynaştırma öğrencine karşı tutumları oldukça önemli. Öğrenciler arasındaki iş birliği ve etkileşim ne kadar yüksek ve pozitif olursa öğrenci derse karşı daha istekli oluyor."

Ö14: "Müzik programının yapısı, sınıftaki öğrencilerle iş birliği, ders tekrarı"

Ö15: "Öğretmenin öğrenciye karşı ilgisi, öğrencinin ders kazanımlarını gerçekleştirebilme düzeyi ve alıştırma ve tekrar. Öğrenci ne kadar çok alıştırma ve tekrar yaparsa konular daha iyi öğrenilir."

Ö18: "Müzik programının yapısı, öğrencinin engel durumu, diğer öğrencilerle ilişkiler, ders sonrası evde yapılan tekrarlar".

4- Kaynaştırma öğrencilerine yönelik müzik derslerinde kullanılan yöntem ve araçlar

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen "Kaynaştırma öğrencilerine yönelik müzik derslerinde kullandığınız yöntem ve araçlar nelerdir?" sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin alt temalar Tablo 5' de verilmiştir.

Tablo 5. Müzik dersinde kullanılan yöntem ve araçlara ilişkin bulgular

Görüşler	f	%
Yaparak yaşayarak	5	25
Grup çalışması	3	15
Anlatım yöntemi	4	20
Gösterip yaptırma	5	25
Akıllı tahta	4	20
Ders kitabı	4	20
Yöntem ve araç kullanmıyorum	7	35

Tablo 5' de yer alan veriler incelendiğinde sınıf öğretmenlerin yaparak yaşayarak, grup çalışması, anlatım yöntemi ve gösterip yaptırma tekniklerini kullandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir bölümünün yöntem ve araç kullanmadığı görülmektedir.

Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

Ö1: "Yapabildiklerine öncelik veriyorum. Seviyesine göre yakından uzağa, kolaydan zora yöntemlerini, dinleme, yaparak yaşayarak öğrenme tekniklerini uyguluyorum"

Ö2: "Öğrencilerimi arkadaşlarıyla eşleştirerek grup çalışması yapıyoruz. Araç olarak ders kitabını kullanıyoruz."

Ö7: "İlk olarak derste ben yapıyorum ve öğrencilerimin izlemesini sağlıyorum daha sonra öğrencilerime yaptırıyorum."

Ö14: "Öğrencilerim diğer arkadaşlarıyla iş birliği yaparak çalıştıklarında dersten daha fazla verim alıyoruz. Bu yüzden grup halinde çalışmalarına özen gösteriyoruz. Flüt ve akıllı tahta kullanıyorum."

Ö15: "Müzik derslerinde yöntem kullanmıyorum. Araç olarak akıllı tahtaya ihtiyacımız oluyor."

Ö17: "Daha çok dersimde doğrudan anlatım ve gösterip yaptırma yöntemlerini kullanıyorum. Başka bir yöntem ya da araca ihtiyacım olmuyor."

Ö19: "Yaparak yaşayarak, gösterip yaptırma yöntemlerini kullanıyorum. Araç olarak bazen flüt kullanıyoruz."

Ö20: "Gösterip yaptırma, grup çalışması yöntemlerini kullanıyorum. Araç olarak bilgisayar ve akıllı tahta kullanıyorum"

5- Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencisi için yapılan öğrenme alanındaki (fiziki ortam) düzenlemeler

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen "Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencisi için yaptığınız

öğrenme alanındaki (fiziki ortam) düzenlemeler nelerdir?" sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin alt temalar Tablo 6' da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrenme alanındaki (fiziki ortam) düzenlemelere ilişkin bulgular

Görüşler	f	%
Düzenleme yapmaktadır.	9	45
Herhangi bir düzenleme yapılmamaktadır.	11	55

Tablo 6' da yer alan veriler incelendiğinde, öğretmenlerin %45'inin öğrencisi için düzenleme yaptığı, %55'inin öğrencisi için öğrenme alanında herhangi bir düzenleme yapmadığı görülmektedir.

Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

Ö4: "Çok gürültülü olmayacak şekilde, kendilerini daha güvenli ve eğlenceli bir ortamda hissetmelerine çalıştım."

Ö6: "Sınıfım çok kalabalık olduğu için sınıfın fiziki ortamında kaynaştırma öğrencim için herhangi bir düzenleme yapmıyorum"

Ö7: "Kaynaştırma öğrencisinin beni daha iyi takip edebilmesi için öğretmen masasına yakın bir yere oturması için masa ve sıralarda düzenleme yapıyorum."

Ö11: "Engelli öğrencimle daha rahat ilgilenilebilmek ve onun tahtayı daha rahat bir şekilde görmesini sağlamak için masasını tahtaya yakın bir yere konumlandırıyorum"

Ö12: "Öğrenme alanında değişiklik yapma gereği duymuyorum"

Ö14: "Kaynaştırma öğrencisinin sevdiği arkadaşının yanında oturmasına dikkat ediyorum. Bu sayede hem derste benim yüküm hafifliyor hem de derse karşı daha istekli oluyor"

Ö18: "Kaynaştırma öğrencisinin sınıf içerisinde kendini rahat hissedebilmesi ve diğer arkadaşlarından kendisini soyutlanmış hissetmeyeceği şekilde düzenlemeler yapmaya özen gösteriyorum"

Ö19: "Öğrenme alanında (fiziki ortam) düzenleme yapmıyorum. Sınıf çok kalabalık olduğundan imkânımız olmuyor."

Ö20: "Diğer öğrencilerle aynı fiziki şartlara sahipler"

6- Kaynaştırma öğrencilerine verilen müzik eğitiminde karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen "Kaynaştırma öğrencilerine verilen müzik eğitiminde karşılaştığınız problemler nelerdir ve problemlere ilişkin getirdiğiniz çözüm önerileri nelerdir?" sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır.

Görüşmeye katılan öğretmenler zamanın yetersiz olduğu, müzik dersi kazanımlarının kaynaştırma öğrencinin düzeyine uygun olmadığını, sınıf mevcudunun fazla olmasından kaynaklanan problemler yaşadıklarını, dikkat dağınıklığı, sınıf içerisinde dolaşma ve çok çabuk sıkılma gibi problemlerle karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

Ö3: "Doğrusu normal öğrencilerle karşılaştığımız problemlerden çok farklı değil. Çünkü sınıf öğretmenleri dersi isteksiz işliyor çocuklarda isteksiz davranıyor."

Ö4: "Özel gereksinimli öğrenciler diğer öğrencilerle aynı konuları aynı tekniklerle öğrenebilirler. Fakat akranlarından daha yavaş gelişme gösterirler daha fazla ipucu, zamana ve tekrara ihtiyaç duyarlar. Fazla tekrar ve parçalar küçük kısımlar şeklinde verilmelidir. Yalnız bu durum öğrencileri sıkımayacak şekilde ayarlanmalıdır"

Ö5: "Çok büyük bir problemle karşılaşmıyorum."

Ö7: "Diğer arkadaşlarıyla basit problemler yaşanabiliyor. Ders için zaman yetersiz bireysel ilgilenmem çok zor. Materyal açısından sıkıntı yaşıyoruz. Çözüm olarak dersten önce gerekli tedbirler alınabilir."

Ö8: "Öğrencimin derste canı sıkılıp sınıf içerisinde gezebiliyor arkadaşlarının yanına gidip onlarla sohbet edebiliyor. Öğretim programındaki kazanımlar seviyeye uygun değil. Öğretim programında düzenleme olabilir."

Ö10: "Sınıf mevcudu çok kalabalık ve öğrenciyle bireysel ilgilenmek zor oluyor. Bu yüzden sevdiği arkadaşından yardım almak yani akran destekli öğretimden yararlanabiliyoruz."

Ö12: "Derse ayırdığımız zaman kısa ve öğrencilerle tek tek ilgilenmek zor oluyor. Bu yüzden ödevlendirme ya da tekrar ve pekiştirme etkinlikleri veriyoruz. Ailelerin öğretmen ile iletişim halinde olması

bu sorunu hafifletecektir”

Ö13: “Ders kazanımları ve öğretim programı kaynaştırma öğrencisinin seviyesine uygun değil. Bu yüzden derste zorlanıyoruz. Öğrenci bir süre sonra sıkılıyor. Öğretim programında ve kazanımlarda düzenlemeler yapılabilir.”

Ö15: “Öğrencimin derse karşı isteksiz olması, ders esnasında çok fazla konuşması. Öğrenciyi ders esnasında olabildiğince aktif tutmaya çalışıyorum. Akıllı tahtadan ona uygun etkinlikler açıyorum”

Ö16: “Problem daha çok diğer arkadaşlarından kaynaklanıyor. Yanlış bir davranış yaptığında arkadaşları gülebiliyor ve bu da hırçınlaşmasına sebep oluyor. Derslerden önce öğrencilerimi bazen uyarıyorum”

Ö18: “İşlenen dersi çok çabuk unutup ve zorlanıyoruz. Tekrar ona zaman ayırmam mümkün değil. Bu yüzden velilerden yardım alınabilir.”

Ö20: “Problem yaşamadım.”

7- Müzik derslerinin kaynaştırma öğrencisine sağladığı avantajlar

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen “Müzik derslerinin kaynaştırma öğrencisine sağladığı avantajlar nelerdir?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin alt temalar Tablo 7’ de verilmiştir.

Tablo 7. Müzik derslerinin kaynaştırma öğrencisine sağladığı avantajlara ilişkin bulgular

Görüşler	f	%
Motivasyon artar	3	15
Sosyalleşme artar	7	35
Aidiyet duygusu gelişir	3	15
Kendine olan güveni artar	6	20
Çevreye uyum artar	2	10
Olumlu davranış gösterme sıklığı artar	4	20
Farkındalık sağlar	1	5

Tablo 7’ de yer alan veriler incelendiğinde, müzik derslerinin, öğrencinin büyük oranda sosyalleşmesini sağladığı görülmektedir.

Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

Ö3: “Özel gereksinimli çocuklarla yapılacak olan müzikal çalışmalar onların sosyal, fiziksel, zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Özgüven başarı eksikliğinin hissettiği diğer alanlardaki güven eksikliklerini giderebilmekte, başarıları artmaktadır. Sözel ve iletişimsel becerilerin gelişimine yardımcı olmaktadır. Müzik, çocuğun ruhsal yapısını dinginleştirir.”

Ö5: “Aidiyet duygusunu geliştirir. Okula, sınıfa karşı olumlu duyguları geliştirmeyi sağlar. Öğrenme isteğini artırır. Duygularını dışa vurmasını sağlar. Kendine olan güveni artar.”

Ö10: “Sosyal açıdan öğrenciye oldukça faydalı. Diğer arkadaşlarının da kaynaştırma öğrencisine bakış açısı olumlu yönde gelişim gösteriyor.”

Ö11: “Öğrencinin motive olmasını, kendini değerli hissetmesini sağlıyor. Diğer dersler açısından da pek çok faydası oluyor. Öğrenci başarmanın verdiği mutlulukla kendine olan inancı artırıyor.”

Ö12: “Çocuk aslında pek çok şeyi başarabileceğinin farkına varıyor. Farkındalık sağlıyor. Bununla beraber mutlu oluyor bu hem okula hem de ev yaşamına yansıyor.”

Ö14: “Etkinliklere katılması istek ve cesaret duygularını artırıyor. İçine kapanık olan öğrencinin başarı sağladıkça ve bir şeyleri yapabildiğini gördükçe daha istekli olduğunu gözlemliyoruz.”

Ö19: “Çocuk kendini rahat hissediyor. Derslere karşı ilgisi artıyor. Çekingen tavrına karşı güven ve dışa dönük hale gelmeye başlıyorlar.”

Ö20: “Kendine güven, bir işte başarılı olma duygusu gelişiyor. Olumlu davranış gösterme sıklığı artıyor. Özdeşim kurmaları ve iş birliği artıyor. Diğer çocuklar açısından hoşgörü gelişiyor. Etkinliklere katılım

artıyor.”

Ö13: “İletişim açısından oldukça faydalı. Çocuklar birbirlerini tanıyorlar bu sayede. Sınıfta daha pozitif bir ortam geliyor”

8- Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik uygulanabilecek etkinlikler

Araştırmada öğretmenlere yönlendirilen “Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik uygulanabilecek ne tür etkinlikler önerebilirsiniz?” sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri bu başlık altında toplanmıştır. Bu temaya ilişkin alt temalar Tablo 8’ de verilmiştir.

Tablo 8. Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik uygulanabilecek etkinliklere ilişkin bulgular

Görüşler	f	%
Ritim içerikli çalışmalar	3	15
Drama etkinlikleri	5	25
Şarkı öğretimine dayalı etkinlikler	3	15
Fikrim yok	11	55

Tablo 8’ de yer alan veriler incelendiğinde, sınıf öğretmenlerin büyük bir kısmının müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik uygulanabilecek etkinlikler hakkında fikrinin olmadığı görülmektedir. Diğer sonuçlara bakıldığında drama ağırlıklı etkinlikler belirtilmiştir.

Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

Ö1: “Koro, ritim vb. çalışmalar yaptırılarak diğer öğrenciler arasına aktif bir şekilde katılmaları sağlanabilir.”

Ö4: “Öğrencinin ilgisi yönünde ritim çalışmaları yapılabilir. Drama etkinliklerine yer verilebilir.”

Ö5: “Kaynaştırma öğrencisinin arkadaşlarıyla grup halinde çalışabileceği etkinlikler hazırlanmalıdır. Koro çalışması olabilir.”

Ö7: “Drama ve oyun etkinliklerine önem verilmelidir. Öğrencilerin empati geliştirmesi açısından oldukça önemlidir.”

Ö8: “Ders kitabında şiir ve hikâyeler yer almakta. Bunlara uygun drama çalışmaları yapılabilir”.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya gönüllü olarak katılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik müzik derslerinde yaptıkları uygulamalar ve uyarlamalara ait görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan bu araştırmada, elde edilmiş olan verilerden yola çıkarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Sınıf öğretmenliği mezunu olan öğretmenlerin büyük bir kısmının, lisans dönemlerinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik ders almadıkları görülmektedir. Bu durum sonucunda sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan ya da kaynaştırma öğrencileri ile karşı karşıya kaldıklarında kaynaştırma eğitim hakkında eğitim almamış olmalarının eksikliğini yaşadıkları görülmektedir. Kaynaştırma eğitimi alan 9 sınıf öğretmenin almış oldukları eğitimin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Literatürde benzer sonuçlar elde eden çalışmalara rastlanmıştır. Öztürk ve Eratay’ın (2010); Özbaba (2000); Artan ve Balat-Uyanık’ın (2003) ortaya koydukları araştırmalarda, öğretmenlerin aldıkları eğitimlerde uygun dersleri görmedikleri ve bu doğrultuda kendilerini eksik gördükleri, bu alanda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmak için gerekli derslerin verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmaya dâhil olan sınıf öğretmenlerinin diğer öğrenciler ve kaynaştırma öğrencileri arasındaki uyum hakkındaki görüşlerini incelediğimizde %50’si (10 kişi) müzik derslerinde diğer öğrenciler ile kaynaştırma öğrencileri arasında uyum problemi yaşadığını belirtirken %50’si (10 kişi) müzik derslerinde diğer öğrenciler ile kaynaştırma öğrencileri arasında uyum problemi yaşanmadığını belirtmiştir. Öğretmenler öğrenciler arasındaki uyum probleminin çok önemli olmadığını basit konularda ufak tefek sorunlar ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Gök, (2013); Berkant ve Atılğan’ın (2017) ortaya koydukları araştırmalar ulaşılan bulguları desteklemektedir.

Müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerinin başarı durumlarını etkileyen etmenlere ait sonuçlara bakıldığında, Öğretmen tutumu, diğer öğrenciler ile etkileşim, veli ile iş birliği, müzik programının yapısı, öğrencinin engel durumu, alışma ve tekrar ve öğretmenin kaynaştırma ile ilgili bilgisi kaynaştırma öğrencilerinin, müzik dersindeki başarı durumlarını etkilediği sonucunu ortaya koymuştur. Öğretmenlerin büyük bir bölümü başarı durumunu etkileyen etmenlerin başında öğrencinin engel durumunun ardından diğer öğrencilerle etkileşimin geldiğini belirtmişlerdir. Kaynaştırma öğrencisinin diğer öğrencilerle sınıf içerisindeki etkileşimi ve iletişimi ne kadar yoğun olursa sınıf içerisinde pozitif bir hava olduğu ve öğrencinin başarısının arttığını belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerine yönelik müzik derslerinde kullandıkları yöntem ve araçlara baktığımızda; Yapararak yaşayarak, grup çalışması, anlatım yöntemi, gösterip yaptırma, akıllı tahta ve ders kitabı kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin büyük bir kısmı yöntem ve araç kullanmadığını belirtmişlerdir. Bulgulardan hareket edilerek öğretmenlerin yöntem ve araç kullanımıyla ilgili eksiklikleri olduğu görülmektedir. Küçük Doğaroğlu ve Bapoğlu Dümenci (2015), öğretmenlerin bütünleştirme hakkındaki bilgilerinin eksik olduğunu ortaya koyan çalışmaları, araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Öğretmenler ders esnasında sık sık akıllı tahtayı kullanmakta, etkinlik ve video izletmektedirler. Pamuk, Ülken ve Dilek (2012) tarafından yapılan çalışmaya bakıldığında öğretmenlerin akıllı tahtayı etkinlik ve soru çözümü, video izletmek ve görsel, işitsel öğeler kullanarak dersin kapsamını zenginleştirmek amacıyla kullandıkları görülmektedir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin müzik derslerinde kaynaştırma öğrencisi için yaptıkları öğrenme alanındaki (fiziki ortam) düzenlemelere bakıldığında öğretmenlerin %45'inin öğrencisi için düzenleme yaptığı, %55'inin öğrencisi için öğrenme alanında herhangi bir düzenleme yapmadığı görülmektedir. Öğrencinin öğretmeni daha rahat takip etmesi, öğretmenin öğrenciyle yakından ilgilenip takip edebileceği ve sevdiği arkadaşının yanına oturması gibi düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu ise sınıf mevcudu kalabalık olduğundan herhangi bir düzenleme yapmadıklarını belirtmişlerdir. Yıkımsı ve Bahar'ın (2002) ortaya koydukları çalışmada öğretmenlerin özel eğitim öğrencisinin diğer akranları ile kaynaşması, iletişim kurması için çalışma yapmadıkları bulgusu çalışmayla paralellik göstermektedir.

Kaynaştırma öğrencilerine verilen müzik eğitiminde karşılaşılan problemler ve çözüm önerilerine ait bulgulara bakıldığında, öğrencinin derse karşı ilgisizliği, ders kazanımları ve öğretim programının kaynaştırma öğrencisinin düzeyine uygun olmaması, sınıf içerisinde dolaşma, çabuk unutma, ders esnasında konuşma ve diğer öğrencilerle ilgili problemler yaşandığı görülmektedir. Problemlere getirilen çözüm önerilerinde ise, aile ile iş birliği ve öğretim programı ve kazanımlarda düzenleme yapılabileceği olarak belirtilmiştir. Sonuçlar doğrultusunda öğretmenlerin problemlere ilişkin çözüm kısmında sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Küçük Doğaroğlu ve Bapoğlu Dümenci (2015) öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında ortaya çıkan problemlere çözüm getirmekte bilgi eksikliğinden kaynaklanan zorluklar yaşadıklarını ortaya koyduğu araştırmanın bulguları, çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Anılan ve Kayacan, 2015; Çankaya ve Korkmaz, 2012; Sadioğlu, Bilgin, Batu ve Oksal, 2013) çalışmalarında kaynaştırma eğitimi boyunca ortaya çıkan sorunların önemini dile getirmişlerdir.

Müzik derslerinin kaynaştırma öğrencisine sağladığı avantajlara ait sonuçlara bakıldığında; Motivasyon ve sosyalleşmenin arttığı, aidiyet duygusunun geliştiği, kendine olan güvenin ve çevreye uyumun arttığı, olumlu davranış gösterme sıklığının arttığı ve farkındalık sağladığı görülmüştür. Öğrencinin kendini değerli hissettiği, başarabilmenin verdiği haz ve mutluluğun diğer derslere yansıdığı belirtilmiştir. Alan yazın incelendiğinde müzik derslerinin öğrencileri olumlu yönde etkilediğine dair birçok çalışmaya rastlanmaktadır. 1997 yılında Shoew, Rouscher, Levine, Wight, Dennis ve Newcomb tarafından müziğin beyin gelişimine etkileri ve müzik ve zekâ arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlayan bir çalışmada müzik eğitiminin, çocukların soyut muhakeme yeteneklerini, matematik yeteneklerini arttırdığını ortaya koymuştur.

Sınıf öğretmenlerinin müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik uygulanabilecek etkinliklere dair önerilerine baktığımızda, ritim içerikli çalışmalar, drama etkinlikleri, şarkı öğretimine dayalı etkinlikler görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı fikrim yok şeklinde fikir beyan etmişlerdir. Bu sonuçlardan yola çıkarak öğretmenlerin müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik etkinlik konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir.

Sonuç olarak, sınıf öğretmenlerinin müzik derslerinde kaynaştırma öğrencilerine yönelik uygulamalarda yeterli olmadıkları görülmektedir. Buna karşılık, kaynaştırma uygulamalarının başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için sınıf mevcudunun düşürülmesi, müzik öğretim programında düzenlemelerin yapılması, aileler ile iş birliğinin sağlanması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca, sınıf öğretmenleri müzik

dersinde, kaynaştırma öğrencileriyle yaşanabilecek bir problem durumunda rehber öğretmenlerden, diğer branş öğretmenlerinden ki en önemlisi müzik öğretmenlerinden ve okul idaresinden yardım talep etmesi gerektiği düşünülmektedir. Lisans eğitimi süresince sınıf öğretmenlerine kaynaştırma eğitimi hakkında teorik ve uygulamalı derslerin verilmesi, atandıktan sonra ise, öğretmenlere kaynaştırma eğitimi konusunda hizmet içi eğitim seminerleri ile alanında uzman kişiler tarafından gerekli desteğin sağlanması, çalışmanın diğer önemli önerileridir.

Kaynaklar

- Akıncı, Ş. M. ve Alpagut, U. (2019). Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Şarkı ve Çalgı Eğitimlerine İlişkin Görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(3), 909-930.
- Aktaş, B. ve Tekinarslan Çıfci, İ. (2016). Müzik Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Yaptıkları Öğretim Uyarlamalarının Belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (İpekyolu Özel Sayısı), 2165-2179.
- Batmaz, G. ve Çermik, H. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Yaptıkları Öğretimsel Düzenlemelerde Karşılaştıkları Engeller ve Aldıkları Destekler. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 27-38
- Ceylan, F. ve Yıkılmış, A. (2017). Kaynaştırma Öğrencilerinin Sergilediği Problem Davranışlara Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Uyguladıkları Önleme ve Müdahale Stratejileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 30(1), 239-264.
- Çilden, Ş. (2001). Müzik, Çocuk Gelişimi ve Öğrenme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 1-8.
- Değirmenci Kurt, A. ve Tomul, E. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Disiplinler arası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 144-154.
- Eldeniz Çetin, M. ve Acay Sözbir, S. (2016). Müzik öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin bilgilerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (İpekyolu Özel Sayısı), 2221-2238.
- Esmer, B., Yılmaz, E., Güneş, A. M., Tarım, K. ve Delican, B. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Eğitimine İlişkin Deneyimleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1601-1618.
- Gök, G. ve Erbaş, D. (2011). Okul öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri ve Önerileri. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 3(1), 66-87.
- Gök, R. (2013). *Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ilkökul sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları zorluklar ve bu zorluklarla başa çıkma yöntemleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Güven, E. (2011). Müzik Dersleri ve Kaynaştırma Uygulaması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 19(3), 709-718.
- Kuruyer, G. H. ve Çakıroğlu, A. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrencilerin Eğitsel Değerlendirme ve Eğitimsel Müdahale Sürecinde Görüş ve Uygulamaları. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 12/28, 539-555.
- Sığırtmacı Dikici A., Hoş G. ve Abbak B. (2011). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde Yaşanan Sorunlara Yönelik Kullandıkları Çözüm Yolları ve Önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(4), 205- 223.
- Sönmez, A. (2017). *Kaynaştırma öğrencilerine uygulanan müzik eğitimine ilişkin müzik öğretmenlerinin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Şendurur, Y. ve Barış, D. A. (2002). Müzik Eğitimi ve Çocuklarda Bilişsel Başarı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 165-174.
- Tekgül, E. (2020). *Müzik etkinliklerinin kaynaştırma öğrencilerinin sosyal kabul düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Üçler, A. M. ve Yıkılmış, A. (2021). Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Türkçe Öğretmenlerinin Öğretim Uyarlamalarına İlişkin Yaptıkları Çalışmaların Belirlenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1023-1043.
- Vural, M. ve Yıkılmış, A. (2016). Kaynaştırma Sınıfı Öğretmenlerinin Öğretimin Uyarlanmasına İlişkin Yaptıkları Çalışmaların Belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 141-159.
- Yazıcı, T. (2012). İlköğretim Müzik Dersinin Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunların, Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi (Trabzon İli Örneği). *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 185-200.
- Yazıcıoğlu, T. (2018). Kaynaştırma Uygulamalarının Tarihsel Süreci ve Türkiye’de Uygulanan Kaynaştırma Modelleri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 8(1), 92-110.

Yıkılmış, A., Aktaş, B., Karabulut, A. H. ve Terzioğlu, N. K. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya İlişkin Yeterliliklerinin Belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1841-1860.

CLASSROOM TEACHERS AND MUSIC: APPLICATIONS IN MUSIC LESSONS FOR INCLUSIVE STUDENTS

Songül PEKTAŞ, Gamze ÇANAÇA

ABSTRACT

In this study, the practices and adaptations used by classroom teachers for inclusive students in music lessons were determined, and teacher opinions and suggestions were investigated. The study was carried out as a qualitative research and a semi-structured interview form was used as a data collection tool. The study was carried out in the fall semester of the 2022-2023 academic year with classroom teachers working in Nevşehir. 20 teachers voluntarily participated in the study. Descriptive analysis was used in the analysis of the data obtained from the interviews. The findings obtained as a result of the research are presented in eight themes. Considering the findings obtained as a result of the research, it is seen that most of the teachers did not receive inclusive education during their undergraduate education. The factors affecting the success of inclusion students of the classroom teachers participating in the study; teacher attitude, interaction with other students, cooperation with parents, the structure of the music program and the student's disability. Teachers suggested rhythm-based studies, drama activities and activities based on song teaching that could be applied to mainstreaming students in music lessons.

Keywords: Music lesson, teacher, inclusion student